Gemeente Midden-Delfland
Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl
cittaslow

| | |
|---|---|
| Datum | 9 november 2022 |
| Nummer | 2022-12-04 |
| Datum commissievergadering | n.v.t. |
| Datum raadvergadering | 14 november 2022 |

# OPLEGGER

| | |
|---|---|
| **Registratienummer** | 0000131541 |
| **Onderwerp** | Onderzoek opvanglocatie |
| **Portefeuillehouder** | A.P.J. van Hemmen |
| **Uiterste behandeldatum (+reden)** | 14 november 2022<br>Deze datum is afgestemd zodat dit onderwerp een 'eigen" volle vergaderavond heeft. |
| **Eerdere besluitvorming** | |
| **Samenvatting voorstel** | **Besluit**<br>De gemeenteraad besluit om:<br>1. In te stemmen met het doen van onderzoek naar de haalbaarheid van het realiseren van een opvanglocatie voor vluchtelingen;<br>2. Het college hiervoor de voorwaarden mee te geven die in dit voorstel staan genoemd;<br>3. De bijgevoegde communicatie aanpak vast te stellen.<br><br>**Argumenten**<br>1.1. Er is sprake van een opvangcrisis. Aan alle gemeenten is gevraagd om een bijdrage te leveren om deze te helpen oplossen;<br>1.2. De gemeente Midden-Delfland heeft nog geen substantiële bijdrage op het eigen grondgebied kunnen leveren;<br>2.1 Met vluchtelingen bedoelen we mensen die een grote kans hebben een verblijfsvergunning te krijgen en al mogen werken;<br>2.2. Het is passend om dit aanbod te doen onder voorwaarden. De voorwaarden zijn onder andere gericht op huisvesting voor lokale groepen, dekking van de kosten en steun van het COA en de gemeenten in de regio<br>2.3. Het bieden van opvang biedt de kans om ook huisvesting te bieden aan lokale doelgroepen;<br>3.1. Een duidelijke (en goede) communicatie aanpak is cruciaal voor het overbrengen van de kernboodschap en de argumenten voor het te houden onderzoek en om in gesprek te gaan met de samenleving.<br><br>**Kanttekeningen**<br>1.1. Er zijn 125 opvanglocaties in Nederland. In de meeste gemeenten is de locatie zonder veel discussie gerealiseerd en is er na realisatie vrijwel geen sprake van noemenswaardige problemen. In een klein aantal gevallen liep dat anders. Het invulling geven aan duidelijke communicatie is cruciaal. Daar is aandacht voor. Toch is nog onduidelijk hoe dit onderzoek en de uitkomst in Midden-Delfland zal worden ontvangen. |

| | |
|---|---|
| | 1.2. De gemeente heeft geen geschikt vastgoed voor opvang beschikbaar. Dit betekent dat de locatie volledig ontwikkeld zal moeten worden. Ook is het waarschijnlijk dat er een bestemmingsplanprocedure nodig is;<br>2.1. De combinatie van doelgroepen maakt het project groter zowel qua doelgroepen maar ook qua vierkante meters. |
| **Bijlagen** | - de communicatiestrategie |
| **Advies commissie** | |

| | | |
|---|---|---|
| **Raadsbesluit** | o Akkoord / o Niet akkoord<br><br>opmerking:<br><br>A. de Vos<br>griffier | A.P.J van Hemmen<br>voorzitter |

## Advies

Het college van burgemeester en wethouders adviseert de gemeenteraad om:
1. In te stemmen met het doen van onderzoek naar de haalbaarheid van het realiseren van een opvanglocatie voor vluchtelingen;
2. Het college hiervoor de voorwaarden mee te geven die in dit voorstel staan genoemd;
3. De bijgevoegde communicatie aanpak vast te stellen.

## Inleiding

**Situatieschets**
Het aanmeldcentrum in Ter Apel kan de huidige instroom van vluchtelingen niet aan. De asielzoekerscentra zitten overvol. De oorzaak is niet direct dat er meer vluchtelingen zijn gekomen dan in andere jaren, maar er zijn minder opvangplekken beschikbaar en statushouders stromen minder snel door naar reguliere woningen. Dit komt ook doordat er een algemeen landelijk tekort is aan betaalbare woningen. Ook zijn er onvoldoende noodopvangplekken om de vluchtelingen op te vangen.

Het COA, dat de (nood-)opvang in Nederland moet regelen, loopt grotendeels vast. Gemeenten doen crisisnoodopvang. Elke regio heeft de opgave om 450 van deze plekken te realiseren. Dit lukt in onze regio moeizaam. De situatie van veel vluchtelingen of statushouders is mensonterend. Tegelijkertijd hebben we een ingewikkelde woningmarkt en zijn opvangplekken dus niet zo maar geregeld. Het is overduidelijk dat de opvang van vluchtelingen een onderwerp is waarbij wij niet weg kunnen kijken van dit maatschappelijke probleem. Bijna niemand wil een situatie waarbij een organisatie als Artsen zonder Grenzen in Nederland actief moet worden.

In de Veiligheidsregio Haaglanden moeten nog vele vluchtelingen worden opgevangen om de doelstellingen te halen. Diverse gemeenten in de regio hebben al wel een substantiële bijdrage geleverd. Het is echter niet genoeg om aan de regionale opgave te voldoen. Aan al de gemeenten, dus ook aan Midden-Delfland, is vanuit de regio een appèl gedaan om een bijdrage te leveren.

Wij stellen de raad voor om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om een substantieel deel van die benodigde opvangplekken in onze gemeente te organiseren. Daarbij willen we meteen onderzoeken of de opvang kan leiden tot voordelen zoals bijvoorbeeld extra woonruimte voor starters.

**Waar hebben we het dan over?**
Dit voorstel gaat over een onderzoek naar de opvang van vluchtelingen. Met vluchtelingen bedoelen we mensen die relatief ver in de asielprocedure zitten. Dit zijn degenen die de eerste onderzoeksweken van de procedure hebben doorlopen. Deze mensen zijn kansrijk voor het verkrijgen van een verblijfsvergunning en zij mogen werken.

We bedoelen dus niet de veilige landers of uitgeprocedeerde vluchtelingen. Veilige landers worden in de eerste weken van de asielprocedure door de IND in kaart gebracht. Deze personen worden samen met de andere uitgeprocedeerden opgevangen in aparte centra van waaruit ze worden teruggezonden. Kortom die mensen gaan we niet huisvesten in onze gemeente.

Het onderzoek richt zich wel op het bieden van een opvanglocatie voor 225 personen voor een periode van 5 jaar. Dit betekent overigens dat er eventueel wel meer bedden kunnen komen te staan. Er is namelijk geen 100% bezetting in elke wooneenheid. Deze opvanglocatie moet in de buurt van voorzieningen zijn en de grond moet snel bouwrijp zijn. Qua oppervlak is dan voor de bebouwing 7.000 vierkante meter nodig. Het buitenterrein en de infrastructuur zitten daar nog niet in.

Het aantal van 225 is ontstaan door de wens om een substantiële bijdrage aan de regionale opvang te leveren. Dit getal komt overeen met 50% van de opgave voor de crisisnoodopvang.

De gemeente wil gekoppeld aan de opvanglocatie ook een woonvoorziening voor doelgroepen zoals starters op de woningmarkt creëren. Dit is een verlichting van de problemen op de reguliere woningmarkt.
Hiervoor worden dan flexwoningen gerealiseerd, waarbij kwaliteit, duurzaamheid en inpassing een belangrijke rol spelen. Ook voor deze doelgroepen is een locatie van tenminste 7.000 vierkante meter nodig voor alleen de bebouwing. Ook dit is dus exclusief buitenterrein en infrastructuur.

**Waarom stellen we dit voor?**
Bovenstaand is al gerefereerd aan de omstandigheden waarin de op te vangen mensen nu zitten. Dat is voor velen van ons waarschijnlijk al een reden om dit onderzoek te willen laten uitmonden in een menswaardige opvanglocatie. Er komt daarnaast ook nog een bestuurlijke vraag of misschien dwang op ons af. Er is een wet in de maak. Het is niet duidelijk of deze wordt aangenomen en in welke vorm. De opvang van mensen die de asielprocedure doorlopen hoort oorspronkelijk niet bij de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het COA heeft op dit moment echter ook veel statushouders in de opvangplekken zitten. Die groep mensen valt wel onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Het lukt veel gemeenten niet om de statushouders te huisvesten. Deze statushouders houden daardoor plekken bezet in de opvanglocaties die bedoeld zijn voor vluchtelingen. Het gaat hierbij om een substantieel deel van de beschikbare plekken. Daarom dat gemeenten nu het dringende verzoek hebben gekregen om opvangplekken te realiseren. Dan kan er doorstroom plaatsvinden en komt er weer ruimte in het gehele proces.

Het leveren van opvangplekken door gemeenten is echter niet eenvoudig. Er is geen nauwelijks aanbod binnen de bestaande woningbouw. Er wordt dus gezocht naar leegstaand vastgoed dat geschikt kan worden gemaakt voor woningbouw. Dat is er echter niet voldoende in onze regio.
De gemeenten worstelen ook al met de huisvesting voor de eigen inwoners. Ook voor die groep is er nu niet voldoende betaalbaar aanbod.
Als er gekeken wordt naar bouwlocaties dan lopen de gemeenten tegen diverse grenzen aan vanwege stikstof, de beschikbaarheid van locaties en de prijzen voor woningbouw. Daardoor is er te weinig aanbod voor met name de doelgroepen die niet kunnen kopen of particulier kunnen huren. Onder die doelgroepen zitten onder andere jongeren, spoedzoekers en statushouders.

Wij zijn van mening dat het daarom noodzakelijk is de raad voor te stellen een onderzoek te doen naar de haalbaarheid van het bieden van een opvanglocatie binnen onze gemeente en de mogelijkheden om in dezelfde termijn voor de doelgroepen starters en spoedzoekers huisvesting te organiseren. Het streven is om, gebaseerd op de geïnventariseerde behoefte, eenzelfde aantal woningunits te realiseren voor deze doelgroepen.

**Wat zijn onderdelen van het onderzoek?**
Het bieden van opvang is geen onvoorwaardelijke zaak. De gemeente Midden-Delfland dient zelf aan te geven welke voorwaarden van toepassing zijn. In dit voorstel worden deze voorwaarden aan u voorgelegd ter vaststelling.

- Onderdeel van het onderzoek is dus om te achterhalen of aan deze voorwaarden kan worden voldaan.
- Onderdeel van de voorwaarde is het huisvesten van de gemeentelijke doelgroepen. Hier zijn ook andere instellingen dan het COA bij betrokken. Het in kaart brengen van de behoefte onder starters en spoedzoekers is een onderdeel van dit deel van het onderzoek.
- Onderdeel van het onderzoek is om met deze partners, dit zal bijvoorbeeld Wonen Midden-Delfland maar ook de provincie zijn, in gesprek te gaan over de mogelijkheden om hier invulling aan te geven
- Het vinden van een geschikte locatie qua omvang en bereikbaarheid is ook onderdeel van het onderzoek.

**Wat wordt het resultaat van het onderzoek?**
Het resultaat van het onderzoek wordt een concreet voorstel aan de raad over:

- de locatie;
- de doelgroep(en) die we kunnen opvangen;

- de consequenties voor het sociale domein en het onderwijs
- de voorwaarden die we met het COA afspreken;
- de middelen en inzet die het COA levert;
- het huisvesten van de eigen doelgroepen inclusief het totale aantal;
- de afspraken met derden die we daarover maken;
- de tijd die hiervoor nodig is en de kosten die dat met zich meebrengt voor de gemeente;
- de opties die er zijn om andere dragers dan de gemeente voor (een deel van) deze kosten te vinden;
- De diverse processen die voor al het bovenstaande nodig zijn;

In het proces zal ook met de inwoners en maatschappelijke organisaties van onze gemeente worden gesproken. In het raadsvoorstel zal ook een overzicht van de reacties die daaruit naar voren zijn gekomen worden opgenomen.

**Voorwaarden die de gemeente stelt**

Het bieden van opvang is voor velen waarschijnlijk een principiële kwestie. Het is echter niet iets dat onvoorwaardelijk is.

Vanuit de gemeente kunnen eisen, voorwaarden en wensen worden meegegeven. Het college stelt u voor de volgende onderdelen als opdracht aan het college mee te geven. Het college zal dan in overleg met de diverse betrokken partijen zo veel mogelijk invulling hieraan geven.

a) **Doelgroep van de opvang (afspraak te maken met COA)**
   De gemeente wil graag dat de te huisvesten personen mogen werken. De gemeente wil dat 50% van de personen onderdeel uitmaken van een gezin. Ook wil de gemeente geen "veilige landers" en geen uitgeprocedeerde vluchtelingen. Tevens wil de gemeente alleen geregistreerde personen die al in de verlengde asielprocedure zitten. Onderhandelen over deze doelgroep (qua samenstelling en aantal) is mogelijk, maar alleen als het alternatief niet meer risico biedt op het gebied van de openbare orde.
b) **Locatieontwikkeling (afspraak te maken met PZH, WMD, Rijk, COA)**
   De gemeente zal in een zelfde omvang en in dezelfde termijn als de opvang locatie (25 tot 50 woningen) woningen voor de eigen inwoners/doelgroepen ontwikkelen.
c) **Ruimtelijke kwaliteit (afspraak te maken met COA, WMD en zelf op te pakken)**
   De bebouwing moet een kwalitatief goede uitstraling hebben en passen in de omgeving.
d) **Lokale inkoop (afspraak te maken met COA)**
   Het COA zal vastleggen dat dat wat nodig is voor de realisatie en exploitatie van de locatie zo veel mogelijk lokaal zal worden ingekocht.
e) **Verbinding (afspraak te maken met COA)**
   We willen een goede lokale aarding en inburgering. We verwachten dat het COA zal samenwerken met de lokale vrijwilligersorganisaties en welzijnsorganisaties bij de integratie. Ook willen we dat de hier opgevangen personen, wanneer ze eenmaal statushouder zijn, zoveel mogelijk aan deze regio worden toegewezen. Tevens waarderen we het als het COA voor de komende 5 jaar de personen onder de 25 jaar in de gelegenheid stelt lid te worden van een lokale vereniging en de bijbehorende kosten vergoed.
f) **Middelen (afspraak te maken met COA, Rijk, PZH)**
   De gemeente verwacht vooraf helderheid over het recht op financiële vergoedingen
g) **Uitwisselen regionale opgave (afspraak te maken met buurgemeenten)**
   Er zijn diverse opgaven die op de gemeenten afkomen. Met een substantiële bijdrage aan de opvang in onze regio is het opportuun om bijvoorbeeld extra inzet op de taakstelling van statushouders aan een andere gemeente te vragen. Zodat andere gemeenten dat (deels) van ons overnemen. We verwachten ook dat er vanuit de regio inzet beschikbaar komt zoals bijvoorbeeld BOA inzet.

**Communicatieaanpak**

Een goede communicatie aanpak is cruciaal voor het overbrengen van de kernboodschap en de argumenten voor het te houden onderzoek en voor het gesprek met de samenleving. Het onderwerp kent verschillende invalshoeken. Er zijn rationele argumenten maar ook niet rationele argumenten en emoties die een rol spelen. Zorgvuldig communicatie is daarom erg belangrijk. De communicatie

aanpak is als bijlage toegevoegd. Hierin staat omschreven hoe de gemeente in contact wil blijven met de samenleving. Open en eerlijke communicatie staat hierbij centraal.

## Beoogd effect

Huisvesten van mensen die op korte termijn opvang nodig hebben. Aanbod creëren voor doelgroepen waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Een goed gesprek hierover voeren met de samenleving.

## Argumenten

1.1. Er is sprake van een opvangcrisis. Aan alle gemeenten is gevraagd om een bijdrage te leveren om deze te helpen oplossen;
1.2. De gemeente Midden-Delfland heeft nog geen substantiële bijdrage op het eigen grondgebied kunnen leveren;
2.1 Met vluchtelingen bedoelen we mensen die een grote kans hebben een verblijfsvergunning te krijgen en al mogen werken;
2.2. Het is passend om dit aanbod te doen onder voorwaarden. De voorwaarden zijn onder andere gericht op huisvesting voor lokale groepen, dekking van de kosten en steun van het COA en de gemeenten in de regio;
2.3. Het bieden van opvang biedt de kans om ook huisvesting te bieden aan lokale doelgroepen;
3.1. Een duidelijke (en goede) communicatie aanpak is cruciaal voor het overbrengen van de kernboodschap en de argumenten voor het te houden onderzoek en om in gesprek te gaan met de samenleving.

## Kanttekeningen

1.1. Er zijn 125 opvanglocaties in Nederland. In de meeste gemeenten is de locatie zonder veel discussie gerealiseerd en is er na realisatie vrijwel geen sprake van noemenswaardige problemen. In een klein aantal gevallen liep dat anders. Het invulling geven aan duidelijke communicatie is cruciaal. Daar is aandacht voor. Toch is nog onduidelijk hoe dit onderzoek en de uitkomst in Midden-Delfland zal worden ontvangen.
1.2. De gemeente heeft geen geschikt vastgoed voor opvang beschikbaar. Dit betekent dat de locatie volledig ontwikkeld zal moeten worden. Ook is het waarschijnlijk dat er een bestemmingsplanprocedure nodig is;
2.1. De combinatie van doelgroepen maakt het project groter zowel qua doelgroepen maar ook qua vierkante meters.

## Financiën

Het doen van een onderzoek vergt (ambtelijke) capaciteit. De inzet zal waar nodig, voor het toerekenen van uren, worden verwerkt in de bestuursrapportages. We ramen deze nu op 390 uur. Dit onderdeel zal nader worden uitgewerkt nadat in de raad is besloten over het doen van het onderzoek. De verwachting is dat (tenminste een deel van) deze kosten door Rijk of COA vergoed worden. - Inzet externe communicatiedeskundige (60 uur) - Externe projectleiding (100 uur) - Interne projectcoördinator en projectondersteuning (150 uur) - Ambtelijke communicatie inzet (80 uur)

## Vervolgstappen

- Doen van het onderzoek
- Uitvoeren van het communicatieplan inclusief het gesprek met de inwoners
- Het raadsvoorstel opstellen (dit zal over ongeveer 3 maanden worden voorgelegd)

## Consequenties

## Reactie college op commissiebehandeling